

Parafialne pieczęcie

Witold Mikołajczyk

Niezmiernie interesującym materiałem niefilatelistycznym, a do tego dość niecodziennym, rzadko pojawiającym się na aukcjach, są wszelkie dokumenty kościelne. Do nich należą m.in. świadectwa chrztu. Jak na „zbieracza” bojanowian przystało, mam w swych zbiorach szereg dokumentów kościelnych. Dane mi było swego czasu na giełdach staroci, a ostatnio na aukcjach, pozyskać szereg dokumentów dot. bojanowskiej parafii ewangelickiej. Pośród nich jest wiele aktów chrztu mieszkańców Bojanowa i okolicznych miejscowości, którzy wedle spisu administracyjnie należeli do parafii ewangelickiej, a swoje miejsce urodzenia mieli poza nią.

Słowo metryka pochodzi od łacińskiego *matricula* – oznacza podstawę, źródło, z którego coś pochodzi. W ten sposób określano wszelkie wykazy osób, spisy lub rejestry. Podczas trwania soboru trydenckiego w latach 1545-1563, na jego X sesji w lipcu 1547 r. postulowano, aby każda parafia posiadała księgę chrztów, w której rejestrowanoby imiona i nazwiska ochrzczonych, rodziców dziecka oraz chrzestnych. Ostateczny obowiązek prowadzenia rejestrów chrztu i ślubów podjęto na 24 sesji soboru trydenckiego 11 listopada 1563 r.

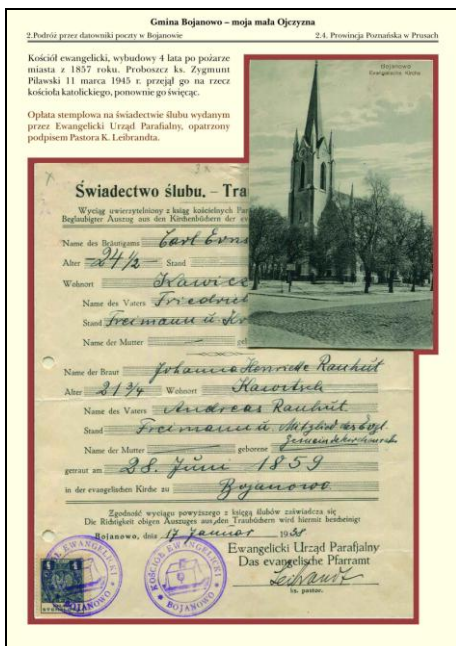
Annus Domini 19												
№	Nativitatis			Legitimi Illegitimi	Locus Nativitatis.	Baptismi		Nomen Infantis.	Nomen Sacerdotis.	Conditio patris	Religio	
	Mensis	Dies	Hora			Mensis	Dies				Patris	Matris

Annus Domini 19							
Nomen et Cognomen		Patrinorum		Matrimonium init			coram.
Patris.	Matris.	Nomen et Cognomen.	Domicilium.	anno	mense	die	

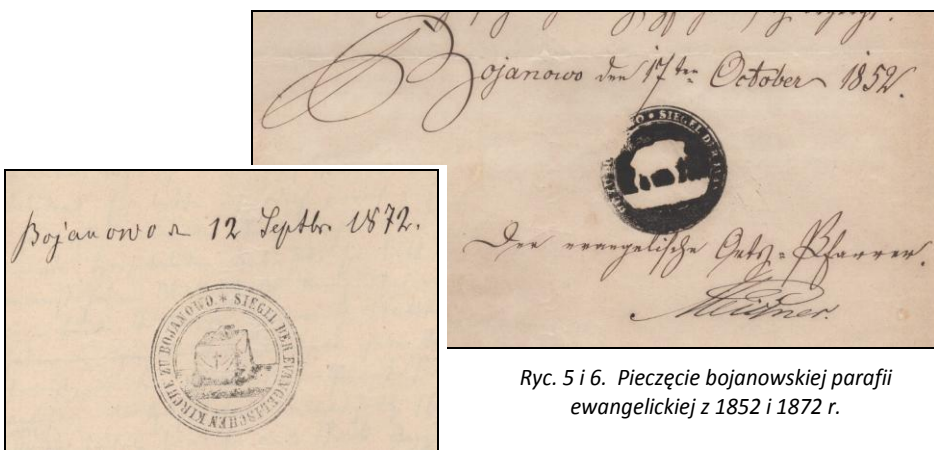
Ryc. 1 i 2. Liber Baptisatorum (Księga Chrztu) z lat 20-tych XX wieku [1].

Obowiązek rejestracji zgonów wprowadzono dopiero w 1614 r. Najstarsze polskie metryki pochodzą z XVI wieku [2].

W pierwszej wersji mojego eksponatu o Bojanowie zamieściłem 2 karty wystawowe związane z parafią rzymsko-katolicką w Gołaszynie i ewangelicką w Bojanowie.

Ryc. 3 i 4. Parafia rzymsko-katolicka w Gołaszynie oraz ewangelicka w Bojanowie.

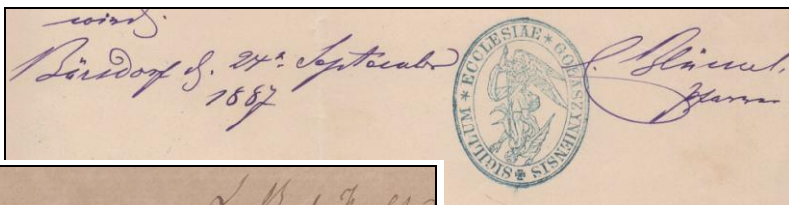
Ryc. 5 i 6. Pieczęcie bojanowskiej parafii ewangelickiej z 1852 i 1872 r.

W kolejnej wersji mojego eksponatu umieściłem jedną kartę formatu A4 dotyczącą parafii ewangelickiej w pobliskim Giżynie (Ryc. 7).

Ryc. 7.

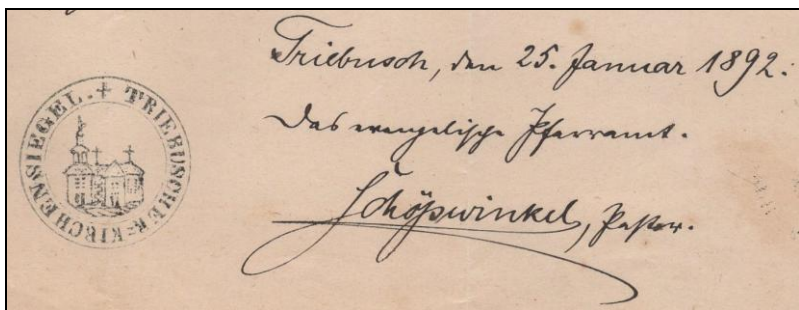
Poniżej kilka pieczęci z wybranych parafii, w pierwszej kolejności z powiatu rawickiego. Nazwy miejscowości Gołaszyn w dokumentach były niejednorodne, o czym świadczą fragmenty poniższych aktów chrztu.

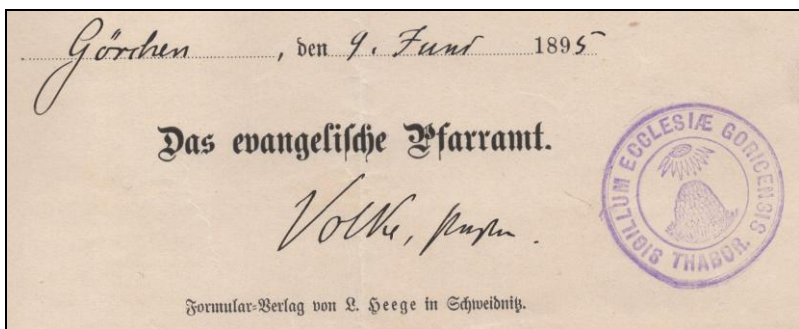
Ryc. 8. Pieczęć tuszowa parafii z Gołaszyna (Bärsdorf).

Ryc. 9. Pieczęć lakowa parafii rzymsko-katolickiej z Gołaszyna (Baersdorf).

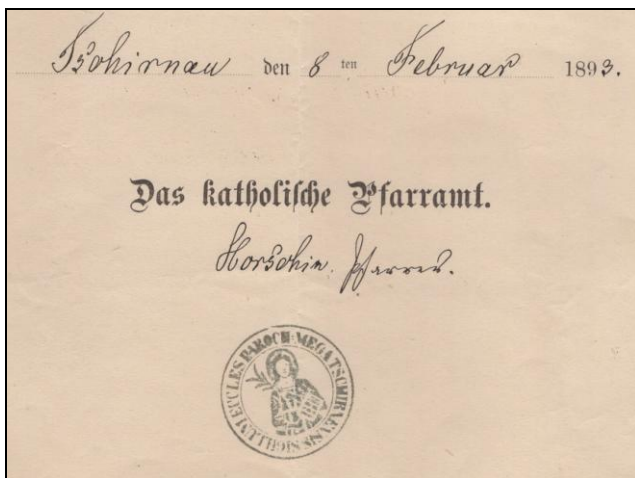
Ryc. 10-12.
Stemple
parafii ewangelickich
w Trzeboszu,
Rawiczu
i Miejskiej Górze.

Pieczone z rejonu Dolnego Śląska:

Ryc. 13. Parafia ewangelicka w Górze Śląskiej (Guhrau).

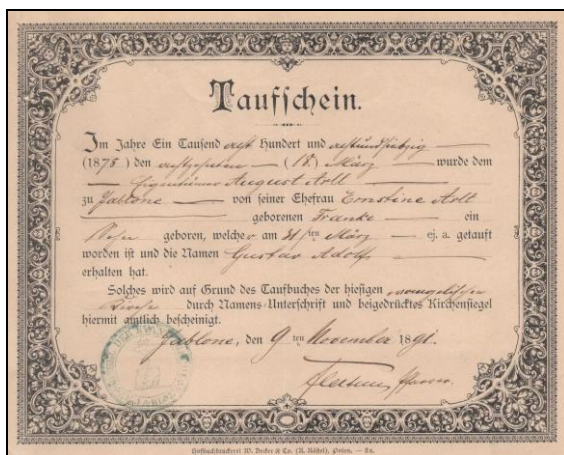

Ryc. 14. Parafia katolicka w Czerninie (Tschirnau).

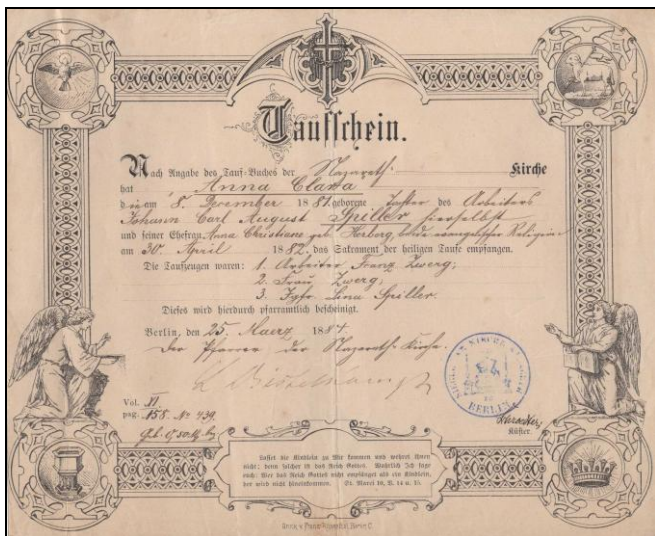

Ryc. 15. Parafia ewangelicka w miejscowości Pracze Odrzańskie (Herrnprotsch).

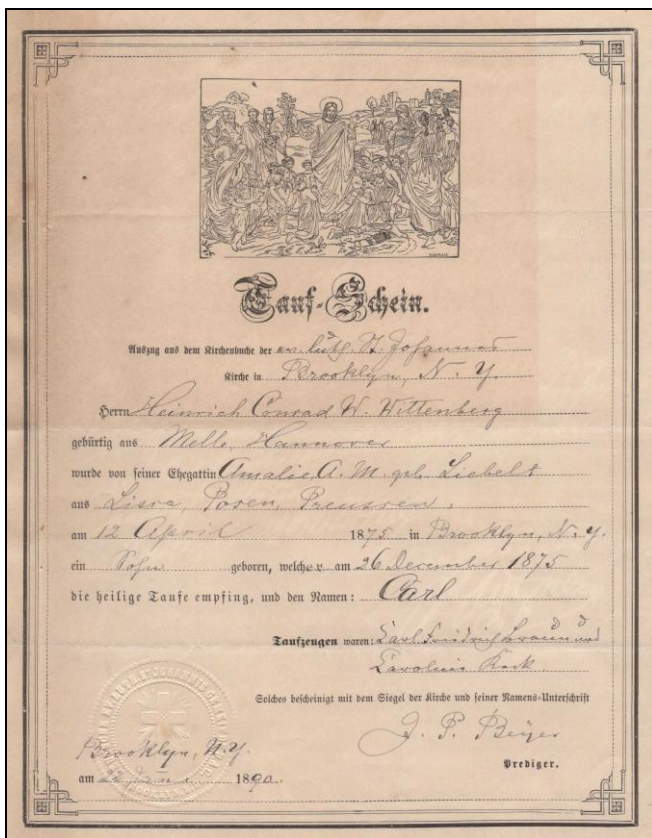
Większość tego typu dokumentów była sporządzona na kartkach papieru, bez żadnych dodatkowych graficznych elementów, część na drukach z nagłówkiem Taufschein (*akt chrztu*). Niemniej spotkać można druki, które są ozdobne, bogate graficznie, z odwołaniami do atrybutów chrześcijaństwa.

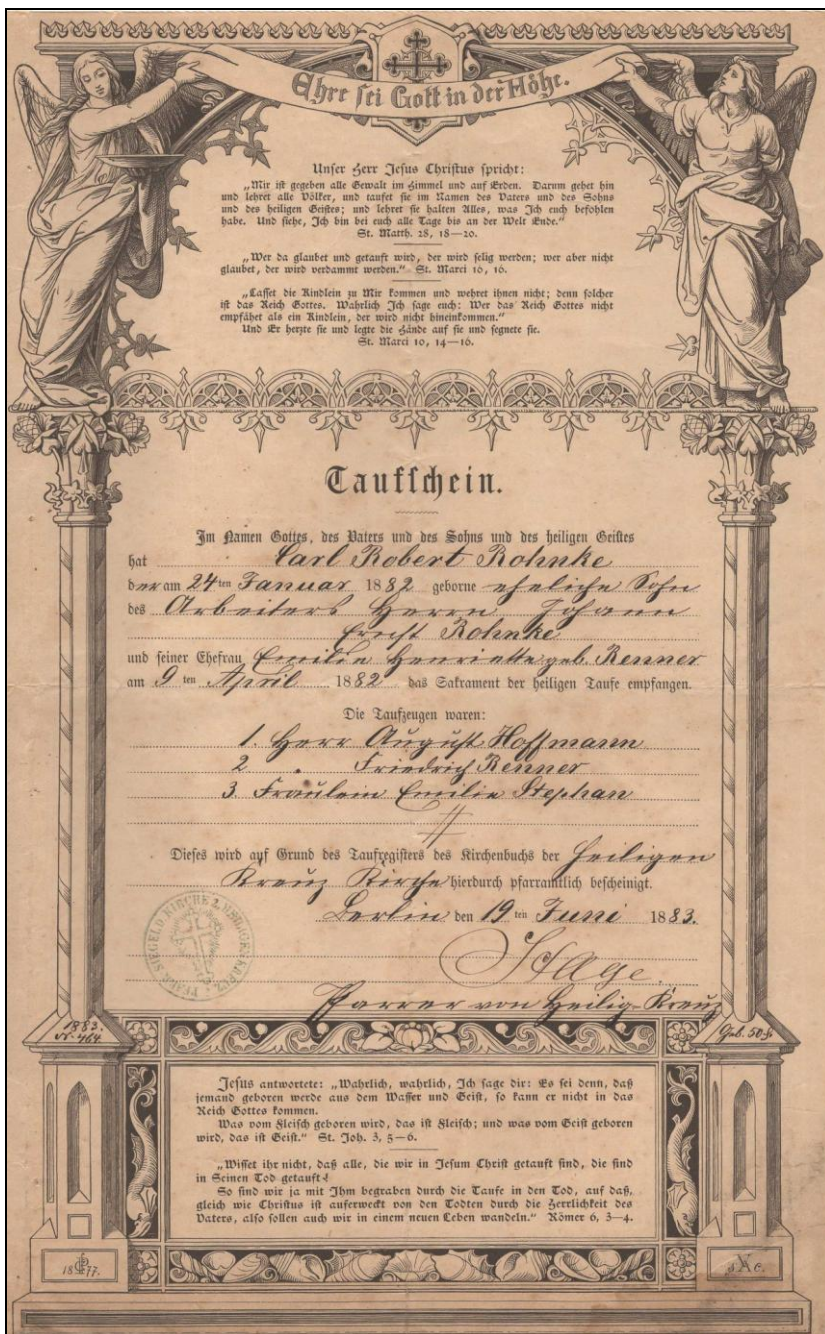
Ryc. 16. Parafia ewangelicka w Jabłonnej k. Rydzyny.

Ryc. 17. Parafia ewangelicka w Berlinie.

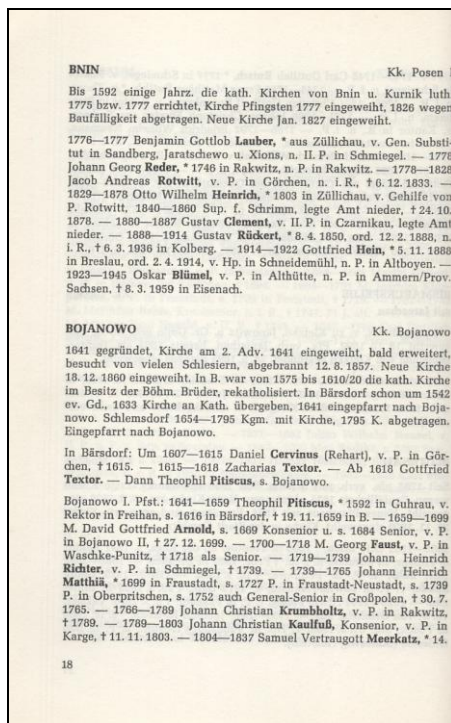
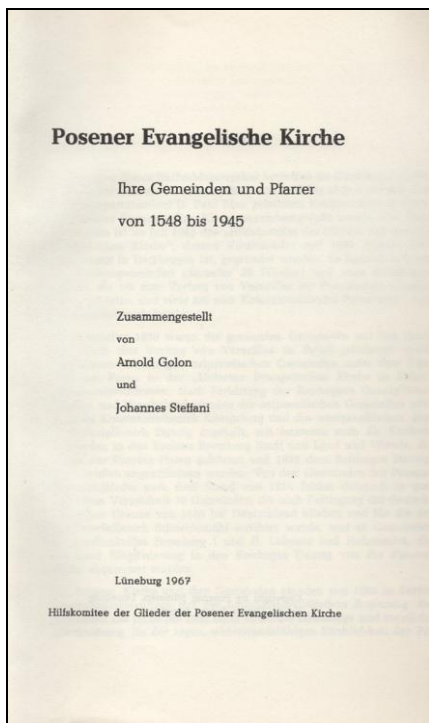

Ryc. 18. Parafia ewangelicko-luterańska św. Jana w Nowym Jorku (Brooklyn).

Ryc. 19. Parafia ewangelicko-luterańska Świętego Krzyża w Berlinie (Kreuzberg).

Każda parafia ma swego patrona, jest pod wezwaniem świętego. To rozszerza możliwości znalezienia odpowiedniego materiału filatelistycznego, który dodatkowo „wzmocnia” opracowywany temat. Za przykład może posłużyć zamieszczona karta związana z Giżynem, którego kościół jest pod wezwaniem Najświętszej Marii Panny (Ryc. 7). Z kolei Kościół w Gołaszynie jest pod wezwaniem Michała Archanioła, którego postać widnieje na pieczęci parafii (Ryc. 8). Można też sięgnąć do historii parafii i zidentyfikować nazwisko pastora podpisującego dany dokument, uzupełniając te informacje w opisie zamieszczonego waloru. W przypadku Wielkopolski taki spis pastorów parafii został opracowany. Poniżej strona tytułowa i jedna ze stron opracowania.

- [1] Rubryki w księdze ochrzczonych z lat 20-tych XX w. zawierały następujące informacje: urodzony (miesiąc/dzień/godzina), z prawego/nieprawego łóża, miejsce urodzenia, ochrzczony (miesiąc/dzień), imię dziecka, imię kapłana, zawód ojca, wyznanie (ojca/matki). Dalej: imię i nazwisko (ojca/matki), rodzice chrzestni (imię i nazwisko/miejsce zamieszkania, zawarcie małżeństwa (rok/miesiąc/dzień/kościół), w obecności.
- [2] K. Dobrowolski, Znaczenie metryk kościelnych do badań naukowych /w:/ Rocznik Towarzystwa Heraldycznego, 1920 nr 5 s. 90-110, <https://www.wbc.poznan.pl/dlibra/publication/78485/edition/92906/content> ; por. <https://ojs.academicon.pl/np/article/view/4757/4977> ;